

INTELEKTUALNA LASTNINA

1. Uvod

2. pri **lastninski pravici** gre za stvarno pravico z absolutnimi (erga omnes) učinki, ki s pretekom časa ne ugasne,
3. pri **pravica intelektualne lastnine** gre za pravice, ki nastanejo zaradi intelektualne stvaritve, ne gre za stvarne pravice, saj ne gre za pravice na stvareh; pojem »lastnina« je uporabljen zato, da bi bilo očitno, da gre za pravice, ki so enako pomembne in zaščitene kot sama lastninska pravica (*fr. propriété intellectuelle, ang. intellectual property, nem. Geistiges Eigentum, it. proprietà intellettuale*),
4. s pravicami intelektualne lastnine so zaščitene stvaritve na najrazličnejših področjih (znanost, tehnika, umetnost); sodobni razvoj upošteva, da so te kreacije tudi ekonomsko zanimive; največ premoženja tehnološko visoko razvitih gospodarskih družb je ravno v teh pravicah,
5. INTELEKTUALNA LASTNINA=AVTORSKO PRAVO+PRAVO INDUSTRIJSKE LASTNINE
6. **vsebina pravic** intelektualne lastnine:
  1. na pravice intelektualne lastnine pogosto gledamo kot na blago, ki prinaša določeno premoženjsko korist, vendar ne smemo zanemariti osebnostne komponente, saj gre za varstvo osebnostnih pravic avtorja,
7. **upravičenja**, ki izhajajo iz pravic intelektualne lastnine
  2. materialna upravičenja,
  3. moralna upravičenja (tipična moralna pravica je pravica avtorja, da je kot tak označen ob delu)
8. **ekonomski pomen** pravic intelektualne lastnine
  4. stopnja razvitosti posamezne družbe je odvisna od stopnje intelektualne kreativnosti, zato je za državo pomembno, da stimulira razvoj ustvarjalnosti:
    1. pravice intelektualne lastnine,
    2. davčna politika

PRAVO INDUSTRIJSKE LASTNINE

9. Pluralizem pravne ureditve in varstva tehnologij

10. področje industrijske lastnine ni urejeno v eni sami pravni panogi ali zaokroženem delu pravnega sistema (patentno pravo oziroma pravo industrijske lastnine); ker je zaščita novih znanj, tehničnih in tehnoloških rešitev - novih tehnologij zajeta na različnih pravnih področjih civilnega, premoženjskega, gospodarskega, trgovinskega in celo kazenskega prava,

11. Zakon o industrijski lastnini

12. Zakon o industrijski lastnini (UL RS, št. 45/2001, ZIL-1) določa predmete varstva in pravice, s katerimi se ti predmeti zavarujejo:

5. VARSTVA	PREDMET	6.	PRAVICA
7.	izum	8.	patent
9.	videz izdelka	10.	model
11.	znak	12.	znamka
13.	geografska oznaka blaga	14.	geografska označba

13. **patent** je pravica fizične ali pravne osebe do izključnega gospodarskega izkoriščanja zavarovanega izuma, ki mora izpolnjevati vse v zakonu določene kriterije
15. nova tehnična znanja, novosti v tehničnem in tehnološkem razvoju: izumi, tehnične izboljšave in know-how;
14. **znaki razlikovanja** so stvaritve (znaki), ki opravljajo razlikovalno funkcijo, ZIL-1 ureja tri kategorije:
16. videz izdelka
17. blagovni in storitveni znaki
18. geografska oznaka blaga
15. upravičenci pridobijo s priznanjem pravic moralne in materialne pravice:
19. **materialno upravičenje** daje upravičencu izključno pravico gospodarskega **izkoriščanja in** pravico do **razpolaganja** (pri patentu in modelu ima nosilec pravico v proizvodnji izkoriščati predmet varstva in izključno pravico dajati v promet predmete, izdelane na podlagi pridobljene pravice; nosilec znamke in upravičenec do geografske označbe pa imata pravico znak oz. geografsko oznako uporabljati v gospodarskem prometu za označevanje svojih proizvodov)
3. **negativni vidik** materialnih pravic je pravica nosilcev pravic prepovedati uporabo zavarovanih stvaritev vsem tistim subjektom, ki nimajo njihovega privoljenja za izkoriščanje stvaritev; to izhaja iz absolutne narave njihovih pooblastitev.
4. **izključna narava** pravic industrijske lastnine je ena od njihovih temeljnih lastnosti, saj ima učinek **erga omnes**.
20. **moralno upravičenje** pomeni, da ima ustvarjalec (oz. več ustvarjalcev) pravico biti naveden v vseh listinah, ki se nanašajo na patente, modele in vzorce.

PATENT (patent)

(20 + max. 5)

16. Razvoj

17. v **antičnem svetu** je prišlo do nekaj pomembnih odkritij, ki jih poznamo še danes, pa se takrat njihovi zaščiti ni posvečalo pretirane pozornosti:
  21. sužnji so v tistem času predstavljali izredno ceneno delovno silo, zato se racionalizaciji proizvodnje in spodbujanju le-te ni posvečalo pretirane pozornosti.
18. v **poznem srednjem veku** je Evropa politično razdeljena na veliko število držav, ki so med seboj relativno enakovredne, tako politično kot gospodarsko, kar sili vladarje, da na svoje ozemlje privabljajo sposobne posameznike, ki bi z uvajanjem novih načinov produkcije in novih obrti večali konkurenčnost države; v tem času se izoblikuje **sistem privilegijev** oz. subjektivnih pravic, ki so jih vladarji v odprtih pismih namenjenih javnosti podeljevali posameznikom, ki so z njimi dobili monopol za prodajo ali proizvodnjo določene vrste blaga, zato je bila slaba stran privilegijev to, da pogosto niso bili dani zaradi izboljšanja obrti, temveč zaradi vzpostavitve monopola;
19. v **Angliji** so bili že leta 1601 ukinjeni patenti, ki so bili "škodljivi za narod", vsakemu posamezniku pa je bila dana možnost obrniti se na sodišče, če so bili zaradi privilegija prizadeti njegovi interesi; kmalu zatem je bil izdan **Statute of monopolies**, ki je dolgo veljal za prvi zakon na področju varstva izumov; vse monopole in patente je proglasil za protipravne, z izjemo tistih, ki so se nanašali na nove produkte oziroma načine proizvodnje; tak monopol je lahko dobil samo prvi in pravi izumitelj za dobo 14 let.
20. prvi akt, ki je uzakonil splošna pravila o varstvu izumov je **Parte veneziana** iz leta 1474, ki vsebuje že mnoge prvine modernega patentnega prava:
  5. zahtevo po novosti izuma ("Kdorkoli v našem mestu ustvari izum, ki še ni bil ustvarjen v naši vladavini in je uporabljen in izvedljiv..."),
  6. sistem prijave izuma določenemu organu ("...mora izum prijaviti uradu."),
  7. zaščita izuma, načelo teritorialnosti, licenca ("Vsakomur na našem področju je prepovedano, da po vzoru ali podobnosti tega izuma, naredi drugi izum brez pristanka in privolitve avtorja..."),
  8. časovno omejena zaščita ("...v trajanju 10 let),
21. prvi pravi patentni zakon je **ameriški Patentni zakon** iz leta 1790, ki izumitelju prizna neodtujljivo pravico do zaščite izuma s patentom
22. leto kasneje **Francija** sprejme patentni zakon, ki sledi duhu francoske revolucije in teoriji o naravnih pravicah; vsak izum je v izključni lasti izumitelja,
23. **Avstrija** je država, ki je najbolj postopno izvedla prehod s sistema privilegijev na patentni sistem. Leta 1820 tu še vedno velja zakon o privilegijih in izumitelju ni dana izključna pravica do zavarovanja izuma,
24. leta 1883 je bila sprejeta Mednarodna konvencija za zaščito industrijske lastnine, bolj znana kot **Pariška konvencija**.
  22. sprejem konvencije je bil odziv na zahteve gospodarstva v drugi polovici 19. stoletja, ko se je leta 1873 pred mednarodno razstavo na Dunaju prvič pokazala potreba po sprejemu konvencije,
  23. zaradi gospodarskega razcveta se patentno varstvo, omejeno z državnimi mejami, v povezavi z načelom teritorialnosti, pokaže za pomanjkljivo.

25. Način pravnega varstva izumov

26. poleg patentnega sistema je varstvo izumov mogoče urejati na tudi na druge načine:
  24. **patentni sistem** - sistem, ki nudi varstvo vsakemu izumitelju, katerega izum ustreza nekim vnaprej določenim kriterijem. Vnaprej je določen tudi nivo zaščite, ki jo je možno dobiti. Končna izbira tega nivoja pa je prepuščena izumitelju.
  25. zagotavljanje **varstva tajnosti** - gre za sistem, v katerem je vloga države najmanj vidna, saj je skoraj vse prepuščeno trgu, država pa zagotavlja samo pravno okolje, v katerem pravni subjekti delujejo (splošna načela civilnega prava in konkurenčno pravo),
  26. vzpodbujanje **s pomočjo nagrad** - sistem, v katerem se izumitelje spodbuja z različnimi nagradami, ki jih posameznik prejme za svojo stvaritev in je lahko organiziran s strani države ali s strani zasebnih organizacij (*sistem privilegijev*)

27. Kaj je patent?

28. **patent** je izključna pravica fizične ali pravne osebe, ki se podeli za izum
27. (1) s slehernega področja tehnike, ki je
  28. (2) nov,
  29. (3) na inventivni ravni in
  30. (4) industrijsko uporabljiv
29. patent je torej pravica, ki se pridobi na podlagi izuma,
30. **izum** je tehnična rešitev nekega problema, ki je nova in v primerjavi s stanjem tehnike v svetu pomeni napredek, in se zavaruje s patentom,
31. da se pridobi patent je potreben poseben formalni postopek pred državnim organom (=urad za intelektualno lastnino), saj izum sam po sebi ni zavarovan, zavarovan je šele ko urad podeli patent

32. Kaj je mogoče zavarovati s patentom?

33. ZIL-1 ne daje pozitivne definicije patenta, v teoriji je mogoča delitev patentov na postopke in produkte,

34. Česa ni mogoče zavarovati s patentom?

35. določenih izumov ni mogoče zavarovati s patentom, četudi bi izpolnjevali vse pogoje za patentibilnost, te izjeme so (11.č.ZIL-1):
1. odkritja (KAJ JE RAZLIKA MED ODKRITJEM IN IZUMOM?), znanstvene teorije, matematične metode in druga pravila, načrti, metode in postopki za duhovno aktivnost
  2. izum, katerega uporaba je v nasprotju z javnim redom ali moralo;
  3. metode kirurškega ali diagnostičnega postopka ali postopka zdravljenja na ljudeh ali živalih
    1. IZJEMA: izum, ki se nanaša na izdelke, predvsem na snovi in zmesi, ki se uporabljajo pri takšnem postopku.

36. Pogoji patentibilnosti izuma

37. ker je izum težko opredeliti, ZIL-1 ne pozna pozitivne definicije izuma, ampak določa le, kaj ni izum, ki bi ga bilo mogoče zavarovati s patentom,
38. zakonodaje podrobneje določajo pogoje, ki jih mora izum izpolnjevati, da je patentabilen; izum mora za patentibilnost (=sposobnost pridobiti pravno varstvo) kumulativno izpolnjevati štiri pogoje:
31. izum mora biti nov,
  32. tehnične narave,
  33. rezultat ustvarjalnega dela na ravni izumiteljstva (=na inventivni ravni) ter
  34. uporaben v industrijski proizvodnji (=industrijabilen).

39. Novost

40. izum je nov, če ni obsežen s stanjem tehnike v svetovnem merilu,
41. je najpomembnejši element patentibilnosti, pa tudi element, katerega ugotavljanje v praksi povzroča največ problemov,
42. novost se presoja **objektivno, v svetovnem** merilu, kar pomeni, da pri presoji novosti ni pomembno ali je bil izum poznan izumitelju, temveč se presoja stanje tehnike v svetu (če je bil rezultat izumiteljskega dela znan komurkoli, kjer koli na svetu, ne izpolnjuje pogoja novosti),
43. nova tehnična rešitev mora biti **izvirna** (prvič objavljena v patentni prijavi) in mora presegati že znane, podobne rešitve in se nanje ne sme naslanjati; mora iti za **bistven napredek**, ki ga označuje **ustvarjalnost**,
44. šteje se, da izum **ni** nov, če je **postal dostopen javnosti** z objavo, razstavitvijo ali prikazovanjem oz. če se **ne razlikuje** od vsebine prijav, vloženih pred tem v RS ali tujini,
45. ker vsi patentni sistemi postavljajo novost kot osnovni pogoj za varovanje izuma s patentom, je najpomembnejše pravilo, da se prijava za podelitev patenta vloži pred vsakršnim drugim dejanjem, ki pomeni dostop javnosti do podatkov o izumu, torej pred razstavljanjem na sejmih, pisanjem strokovnih člankov ali reklamiranjem novega izdelka.

46. načelo teritorialnosti

35. patent velja samo na teritoriju države, katere urad ga je podelil,
36. ker je izumitelj prisiljen patentno prijavo vložiti v vseh državah, kjer želi varstvo, zaradi načela teritorialnosti nastopijo problemi

47. načelo prioritete (4.č. ZIL-1)

37. možnost, da različni izumitelji ustvarijo enak izum je zelo velika, zato je vprašanje, kdo bo pridobil patentno varstvo,
38. odločilen je trenutek vložitve patentne prijave

48. unijska prioriteta (61.č. ZIL-1)

39. problem, ki se pri načelu prioritete pojavi zaradi omejene teritorialne veljavnosti zaščite, rešuje unijska prioriteta (imenovana po pariški uniji),
40. če je prijavitelj vložil patentno prijavo v eni od držav Pariške unije ali WTO, potem ima na razpolago **12 mesecev**, da vloži prijavo za isti izum še v katerikoli drugi državi članici unije oz. WTO,
41. če bo v drugi državi članici v tem času prijava vložena, se bo štelo, da je tudi v tej državi vložena prijava na isti dan kot v prvi državi,
42. v 12 mesecev po vložitvi prijave v katerikoli državi članici Pariške unije ima torej prijavitelj možnost vložiti prijave, v katerih se sklicuje na to prvo prijavo; tako sklicevanje se imenuje tudi "uveljavljanje prednostne pravice"

49. sejemska (razstavna) prioriteta (62.č. ZIL-1)

43. ker se na sejmih javnosti predstavijo novi izumi, je nevarno, da konkurent "skopira" izdelek in ga patentira, ker pa izumitelj pogosto šele po koncu sejma ugotovi, ali je izum ekonomsko privlačen ali ne, ga prej ne patentira, ker je postopek precej zapleten in drag,
44. da bi zavarovala pravice izumitelja je Pariška konvencija uvedla sejmsko prioriteto,
45. varuje izumitelja od prvega dne, ko je stvar razstavljena na razstavi, pod pogojem, da vloži prijavo najkasneje **tri mesece po končani razstavi**
46. sejem mora biti mednarodni, vendar je v tem spisku le nekaj največjih sejmov na svetu

50. način preizkusa novosti

47. presoja ali izum ustreza zahtevanim pogojem, predvsem pogoju o novosti izuma, je v različnih državah različno urejena:

48. sistem prijave oz. registracije

9. urad se ne spušča v vsebino izuma, ampak zgolj preizkusi, ali patentna prijava izpolnjuje formalne pogoje, ki jih predpisuje zakon; ko jih ugotovi, podeli patent,
10. tudi v tem sistemu izum mora biti nov, kar pa se ne preverja, ampak se šteje, da je izum nov, dokler konkurent v pravdi ne dokaže, da izum ni nov in zato ne bi smel biti podeljen,
11. izredno hiter in poceni postopek, vendar ima tako podeljeni patent na trgu majhno vrednost, saj ob prijavi izuma vsebina le tega ni preverjena, saj izumitelj nikoli ne ve, ali je njegov izum trden ali ne
12. nima ga nobena država

49. sistem popolnega preizkusa

13. gre za sistem, ki preizkusi izum tako glede vsebinskih, kot tudi glede formalnih pogojev,
14. ko je izumu podeljen patent predstavlja izredno trdno vrednost, vendar pa je to izredno drag in dolgotrajen postopek, za katerega se odloča vse manj držav
15. ZDA, Avstrija, Japonska, SFRJ pred letom 1981, Evropski patentni urad),

50. sistem odloženega preizkusa

16. predstavlja nekakšno podvrsto popolnega preizkusa, ki poskuša odpraviti tveganje, da se zavarovanje izuma izkaže za gospodarsko neupravičeno,
17. enako kot sistem popolnega preizkusa, vendar ne takoj ob podelitvi, ampak šele kasneje; popoln (vsebinski) preizkus je torej potreben, vendar odložen,
18. urad posamezne države sam preizkuša novost,
19. zanj se prijavitelj lahko odloči naknadno, ko ugotovi, ali se mu to sploh splača; če v določenem času tega ne stori, se šteje, da je patentno prijavo umaknil
20. Avstralija, Poljska, SFRJ po letu 1981

51. sistem pogojnega patenta

21. urad nikdar sam ne preizkuša novosti, ampak na podlagi formalnega preizkusa podeli patent, pod pogojem, da prijavitelj v določenem roku predloži dokazilo o popolnem preizkusu bodisi
  22. slovenski prevod evropskega patenta, ki ga je podelil Evropski patentni urad (München) ali
  23. slovenski prevod patenta, ki ga je po popolnem preizkusu podelila (1) katera od ustanov, ki ima status mednarodne ustanove za predhodno preizkušanje po PCT (Patent Cooperation Treaty) ali (2) drug urad, s katerim ima slovenski UIL sklenjeno pogodbo,

24. če tega ne stori patent ugasne; sistem je uveljavljen tudi pri nas;
25. dobra stran takega sistema je, da prijavitelj o trdnosti podeljenega patenta sam odloča in sicer tako da priskrbi potrebno potrdilo o novosti izuma,
26. ob primeru kršitve je nosilec pravice dolžan dokazati, da izum izpolnjuje pogoj novosti, zato ima takšen patent relativno majhno vrednost, kar kaže na izredno šibek položaj izumitelja oziroma imetnika patenta,
27. v sporu med kršiteljem takega patenta in nosilcem patenta v primeru, ko bo kršitelj ugovarjal, da izum ni nov, sodišče ne bo angažiralo izvedenca (kar sicer v pravdi naredi), ampak bo imetnik patenta moral predložiti dokazilo o novosti,
28. ta sistem velja tudi v RS

51. Dosežek na področju tehnike

52. ta zahteva v zakonu ni izrecno omenjena, vendar stoji pravna teorija na stališču da izum, ki ni tehnične narave, ne more uživati patentnega varstva,
53. kaj ni tehnika, na nek način pojasnjuje 11. č. ZIL-1, ki navaja izjeme iz patentnega varstva (odkritja, znanstvene teorije, matematične metode,...)
54. tehnično pravilo mora biti konkretno, pokazati mora način, s katerim obvladuje naravne zakone in ki vedno pripelje do istega rezultata; slučajno doseženi rezultati niso patentibilni.
55. tehnična rešitev je tista, katere rezultat je **sprememba v naravi**
  29. Rubikova kocka (vsebuje dva elementa: idejo in rešitev fizične narave; ideja sama ni izum, sama izdelava, ki je tehnične narave je izum)

56. Ustvarjalno delo na ravni izumiteljstva (inventivna raven) (14.č.ZIL-1)

57. Izum je na inventivni (izumiteljski) ravni, če za strokovnjake predmet izuma očitno ne izhaja iz stanja tehnike,
58. zgolj kombinacija znanj, ki izhaja iz že znanega stanja tehnike ne zadošča,
59. prispevek k stanju tehnike ni mogoč brez ustvarjalnosti, kot miselnega (intelektualnega) procesa, ki privede do novih rešitev,
60. pri presoji je pomemben obseg znanega stanja, njegova vsebina, stopnja običajnega znanja strokovnjakov, dolgo časa obstajajoča potreba, obnašanje konkurentov,
61. neznatni izumi se ne upoštevajo
  62. PRMER: zaščita brežin ob avtocestah pred padanjem kamna

63. Industrijska uporabnost (industriabilnost) (15.č.ZIL-1)

64. patentno varstvo lahko pridobi le izum, ki je industrijsko uporabljiv,
65. izum je industrijsko uporabljiv, če se predmet izuma lahko proizvede ali uporabi v katerikoli gospodarski dejavnosti, vključno s kmetijstvom,
66. patentni sistem ne nudi varstva izumom, ki tako ali drugače niso praktično uporabni v industrijski proizvodnji, gospodarski ali negospodarski dejavnosti, vendar je pojem industrijske uporabljivosti treba razlagati kar najširše,
67. izum mora biti sposoben večkratne izdelave,
68. rentabilnost izuma ni pogoj njegove patentibilnosti
69. industrijska uporabnost se deli:
  70. splošna industrijska uporabljivost (ali se sploh da uporabiti?)
  71. specifična industrijska uporabljivost (ali izum deluje?) npr. perpetum mobile

1. Vrste patentnega varstva v RS

72. Običajni patent

52. patent traja največ 20 let od datuma vložitve prijave oz. toliko, kolikor imetnik patenta plačuje pristojbine za vzdrževanje patenta,
53. časovna omejenost patenta je posledica spoznanj, da monopol izumitelja ne more trajati neomejeno dolgo,
54. izjemoma se patent lahko neposredno po izteku trajanja podaljša za največ 5 let, če:
  2. se podaljša za čas, ko so trajale izredne razmere (npr. vojno stanje) (22/2.č.ZIL-1),
  3. ko je za dajanje izdelka v promet potrebno oblastveno dovoljenje, za čas trajanja tega postopka (22/3.č.ZIL-1),

55. patent lahko preneha tudi pred iztekom 20 let:
4. nosilec se patentu odpove,
  5. nosilec preneha obstajati,
  6. patent je ugotovljen za ničnega po sodbi sodišča ali z odločbo urada,
  7. nosilec ne plačuje taks (takse se plačujejo za ohranjanje veljavnosti patenta, namen: gospodarski interes za obstoj monopola mora biti izkazan s sposobnostjo plačevanja taks, ki naraščajo s potekom časa)

73. Patent s skrajšanim trajanjem (mali patent) (16.č.ZIL-1)

56. patent s skrajšanim trajanjem se imenuje tudi mali patent (utility model, Gebrauchsmuster), za njegovo pridobitev mora izumitelj izpolnjevati manj pogojev, vendar pa je njegovo varstvo šibkejše,
57. ne more se podeliti za postopek, rastlinsko ali živalsko pasmo,
58. imetniku malega patenta ni treba predložiti dokazila o novosti, inventivnosti in industrijske uporabljivosti izuma, saj lahko zavaruje določene stvaritve, ki niso dosežene z ustvarjalnim delom na ravni izumiteljstva (torej **namesto "ustvarjalnega dela na ravni izumiteljstva" zadostuje "ustvarjalno delo"**);
59. šteje se, da je izum dosežen z ustvarjalnim delom, če izkazuje določeno učinkovitost ali praktično prednost pri gospodarski uporabi ((16/2.č. ZIL-1)
60. gre torej za manj pomembne izume, ki ne predstavljajo neke, izumiteljske rešitve, izpolnjujejo pa pogoje novosti, industriabilnosti in ustvarjalnega dela, zato se takšen izum bliža oblikovnim rešitvam
61. patent s skrajšanim trajanjem traja 10 let (sicer 20), prav tako šteto od datuma vložitve prijave
62. k malemu patentu ni mogoče zahtevati dopolnilnega patenta,
63. patent s skrajšanim trajanjem se zahteva ob položitvi patentne prijave oz. najkasneje v 12 mesecih od datuma njene vložitve

74. Izločen patent

64. do izločene patentne prijave pride na poziv urada ali na zahtevo prijavitelja in to v primeru, ko izum, za katerega se zahteva varovanje s patentom, ni enoten.
65. gre torej za primer, ko imamo opravka z več izumi, ki pa med seboj niso tako povezani, da bi pomenili enotno izumiteljsko zamisel. Izločena patentna prijave ohrani datum vložitve prijave, iz katere je izločena, vendar živi naprej svoje lastno življenje in nanjo ne vpliva potek varstva osnovne prijave.

75. Dopolnilni patent (?)

66. z dopolnilnim patentom se zavaruje izum, ki dopolnjuje nek prejšnji izum iz osnovnega patenta,
67. mora se naslanjati na tehnično rešitev, ki jo vsebuje temeljni patent: brez izkoriščanja temeljnega patenta uporaba dopolnilnega ni možna,
68. v vsakem primeru pa mora biti dopolnitev izuma patentibilna tudi sama po sebi, kar pomeni, da mora izpolnjevati vse kriterije za pridobitev patenta,
69. oba patenta, dopolnilni in osnovni, sta pravno povezana in delita usodo: če osnovni patent preneha, preneha tudi dopolnilni; dopolnilni patent ne more obstajati sam še naprej, potem ko je prenehal obstajati osnovni, lahko pa izumitelj zahteva, da se iz dopolnilnega spremeni v samostojnega (v tem primeru ne more trajati dlje, kot bi trajal osnovni patent, na katerega se je nanašal),
70. nosilec pravic dopolnilnega patenta mora biti identičen z nosilcem pravic osnovnega; 3. oseba ne more pridobiti dopolnilnega patenta.
71. dopolnilni izum se lahko prijavi za dopolnilni patent najkasneje v roku 18 mesecev od dneva vložitve temeljne prijave

76. Odvisni patent (126/2.č.ZIL-1)

72. z odvisnim patentom se zavaruje izum, ki se ne more zavarovati, ne da bi se za to uporabil prej zaščiteni izum oz. kasneje prijavljenega izuma ni mogoče izkoriščati, ne da bi se istočasno izkoriščal tudi prej prijavljen izum
73. gre torej za razmerje med dvema patentoma, podobno kot pri dopolnilnem patentu, vendar sta v tem primeru, za razliko od dopolnilnega izuma *nosilca pravic različna*:
  30. nosilec odvisnega patenta bo neka tretja oseba,
  31. za razliko od dopolnilnega, kjer sta nosilec osnovnega in dopolnilnega patenta ena in ista oseba.
74. če je temeljni izum zavaroval kdo drug in ne želi podeliti licence, potem izumitelj kasnejšega izuma ne more izkoriščati; zato obstaja institut prisilne licence, ki nosilca prvega patenta prisili, da podeli licenco drugemu

75. PRIMER: bencinski motor in posebno izgorevanje na bencinskem motorju

77. Zaupni patent (17.č.ZIL-1)

- 76. gre za izume, ki so pomembni za **obrambo in varnost** Slovenije, zato postopek za pridobitev vodi obrambno ministrstvo, ne pa Urad
- 77. zaupen patent se **ne objavi**,
- 78. pravico do njegovega izkoriščanja ima ministrstvo za obrambo, izumitelju pa pripada enkratno plačilo ne glede na to, koliko se izum izkorišča za obrambne namene (višino plačila določita ministrstvo in izumitelj sporazumno oz. nepravdno sodišče, če sporazum ni dosežen),
- 79. če ministrstvo ne želi izkoriščati izuma ali če soglaša z vložitvijo, se prijava kljub navedenemu vloži pri Uradu

2. Pravice iz patenta

78. MORALNA UPRAVIČENJA

79. gre izumitelju

- 32. pravica biti označen v prijavi in vseh listinah, ki se nanašajo na patent,
- 33. pravica in ne dolžnost izumitelja (lahko poda izjavo, da ne želi biti naveden v listinah)

80. MATERIALNA UPRAVIČENJA

81. gredo nosilcu patenta, so negativne pravice - patent sam po sebi ne daje nobene pravice, daje samo pravico preprečiti drugim

- 34. predmet patenta **proizvod**: preprečitev tretjim osebam, ki nimajo imetnikove privolitve, da
  - 1. izdelujejo,
  - 2. uporabljajo,
  - 3. ponujajo v prodajo, prodajajo ali v te namene uvažajo proizvod;
- 35. predmet patenta **postopek**: preprečitev tretjim osebam, ki nimajo imetnikove privolitve, da
  - 4. postopek uporabljajo in ponujajo v prodajo,
  - 5. prodajajo ali v te namene uvažajo proizvod, ki je pridobljen neposredno s tem postopkom

82. Omejitve pravic iz patenta

83. PROSTA UPORABA

84. materialne pravice, ki pripadajo nosilcu patenta se ne nanašajo na:

- 36. a) dejanja, storjena zasebno in za negospodarske namene;
- 37. b) raziskave in poizkuse vseh vrst, ki se nanašajo na predmet patenta, ne glede na njihov končni namen;
- 38. c) neposredno posamično pripravo zdravila v lekarni v skladu z zdravniškim navodilom ali receptom;
- 39. d) uporabo predmeta patentiranega izuma na ladjah, v konstrukcijah ali delovanju zračnih plovil ali kopenskih vozil drugih držav kadar ta vozila začasno ali slučajno pridejo na ozemlje RS;

85. PRAVICA POPREJŠNJE UPORABE

- 40. materialne pravice imetnika patenta nimajo učinka zoper osebo, ki je v dobri veri uporabljala izum v RS pred datumom prijave patenta in ki nadaljuje s tako uporabo; ta oseba lahko še naprej uporablja izum, ne more pa razpolagati s pravicami iz patenta (npr. nima pravice dajati licence), saj le-tega nima

86. IZČRPANJE PRAVIC IZ PATENTA (=FIRST SALE DOCTRINE)

- 41. ko imetnik da na trg RS proizvod, na katerega se patent nanaša, nima več pravice kontrolirati dejanj v zvezi s tem proizvodom (npr. ko Elan d.d. da na trg patentirano smučko, na podlagi patentnega prava nima več pravice, da bi preprečeval nadaljnja razpolaganja – prodajo, uporabo, uničenje, dodelavo, predelavo tega proizvoda); izčrpanje pravic iz patenta načeloma velja le za ozemlje RS, na tuje države se razširi le, če je to dogovorjeno z mednarodno pogodbo (npr. načeloma "lansiranje" smučke na trg RS še ne pomeni, da jih kupci lahko prosto izvažajo v Avstrijo in jih tam prodajajo, in sicer zaradi načela teritorialnosti)

87. PRISILNA LICENCA

88. o podelitvi prisilne licence odloča sodišče !!!

89. razlogi za podelitev prisilne licence

- 90. 1. javni interes(drž.varnost, zdravstvo, prehrana,...)

- 91. 2. zloraba pravic iz patenta (uporaba izuma na način, s katerim se protipravno omejuje konkurenca)
- 92. pogoji za podelitev prisilne licence
  - 93. vložnik zahteve mora dokazati, da si je prizadeval skleniti licenčno pogodbo z imetnikom patenta pod razumnimi poslovnimi pogoji in da prizadevanja niso bila uspešna
- 94. omejitve pri podelitvi prisilne licence
  - 95. 1. obseg in trajanje licence sta omejena glede na njen namen,
  - 96. 2. ni izključna,
  - 97. 3. ni prenosljiva,
  - 98. 4. namenjena pretežno oskrbovanju trga RS
- 99. pogoji za podelitev prisilne licence zaradi odvisnega patenta (poleg zgornjih 4 omejitev še dodatni pogoji:
  - 100.1. odvisni patent vsebuje tehnični napredek znatnega gospodarskega pomena glede na prvi patent,
  - 101.2. imetnik prvega patenta ima pravico do obratne licence (pod razumnimi pogoji),
  - 102.3. uporaba prvega patenta je prenosljiva le sočasno s prenosom odvisnega patenta
- 103. obvezno nadomestilo

104. Postopek za pridobitev varstva v RS

- 80. patentna prijava pri uradu
  - 42. obrazec z zahtevo po podelitvi patenta,
  - 43. opis izuma (2 izvoda), ki vsebuje prikaz problema, podatke o do sedaj znanih rešitvah in njihovih pomanjkljivostih ter opis nove rešitve;
  - 44. patentni zahtevki ali zahtevke (2 izvoda), ki morajo biti napisani v enem stavku in opredeljujejo obseg in vsebino patentnega varstva;
  - 45. kratko vsebino bistva izuma - povzetek (2 izvoda);
  - 46. skico ali skice, če je to potrebno (2 izvoda);
  - 47. potrdilo o plačilu prijavnih pristojbin,
  - 48. pooblastilo zastopniku, če je prijava vložena po zastopniku,
  - 49. z dnevom vložitve ima prijavitelj *prednostno pravico*
- 81. formalni preizkus in omejeni vsebinski preizkus
  - 50. preizkuševalec ugotavlja, ali prijava izpolnjuje temeljne formalne in vsebinske (ali je izum na prvi pogled patentabilen?) zahteve iz ZIL-1 in Pravidnika o vsebini patentne prijave in o postopku za podelitev patenta,
  - 51. če ugotovi pomanjkljivosti, nepravilnosti ter neskladja z zakonom ali pravilnikom, prijavitelja pozove, da jih odpravi
- 82. sklep o objavi in objava patentne prijave v uradnem glasilu BIL
  - 52. a šele po poteku 18 mesecev od vložitve prijave oz. od datuma prioritete prijave, razen če prijavitelj zahteva, da se objavi prej
- 83. odločba o podelitvi patenta in vpis v register
  - 53. kot datum podelitve patenta se šteje datum objave patentne prijave
- 84. predložitev dokazila o izpolnjevanju pogojev patentibilnosti
  - 85. predlagati do izteka 9 leta trajanja patenta,
  - 86. ne velja za skrajšani patent (ta itak traja le 10 let)
- 87. izdaja ugotovitvene odločbe

3. Patentno varstvo v tujini

105. Nacionalna prijava v tuji državi

- 88. najosnovnejša oblika prijave za pridobitev patentnega varstva v tujini je vložitev nacionalne prijave pri ustreznem organu države, v kateri želimo varovanje,
- 89. tuji prijavitelj mora postopek obvezno izvesti prek zastopnikov, ki so vpisani v register posamezne države,
- 90. v večini držav je postopek zelo podoben postopku pred našim uradom, le da del uradov pred podelitvijo patenta izvede celoten postopek popolnega preizkusa,
- 91. Pariška konvencija za varstvo industrijske lastnine (1883)
  - 92. Pariška konvencija sicer ne uvaja enotnega mednarodnega patentnega prava, ampak določa zgolj nekatera načela, po katerih se morajo ravnati države, kadar je prijavitelj tujec,

93. ustanavlja Unijo za varstvo industrijske lastnine (=Pariško unijo),
94. načela Pariške konvencije:
  95. NAČELO NACIONALNEGA OBRAVNAVANJA (VZAJEMNOSTI) – pripadniki držav Unije morajo v drugi državi članici biti obravnavani enako kot domači subjekti, pripadniki vsake države Unije uživajo v drugih državah tiste koristi, ki jih zakon zagotavlja svojim pripadnikom,
  96. PREDNOSTNA (PRIORITETNA) PRAVICA – pripadniki Unije, ki pravilno vložijo prvo prijavo izuma za patent po nacionalni zakonodaji v posamezni državi Unije, imajo ob poznejši prijavi istega izuma za patent v drugih državah Unije prednostno pravico v 12 mesecih od dneva prve prijave,
  97. NEODVISNOST PATENTA – patenti, ki jih zahtevajo pripadniki Unije v raznih državah Unije, so neodvisnost od patentov pridobljenih za isti izum v drugih državah; patent, ki je pridobljen za izum v eni državi, ne vpliva na podelitev patenta za isti izum v katerikoli drugi državi članici Unije,
  98. IMENOVANJE IZUMITELJA – izumitelj ima pravico biti imenovan v patentu,

106. Mednarodna prijava (WIPO)

Konvencija o ustanovitvi svetovne organizacije za intelektualno lastnino (WIPO), Stockholm, 1967

99. namen WIPO je pospeševati mednarodno sodelovanje in posodobiti upravo na področju varstva industrijske lastnine ter književnih in umetniških del,
100. WIPO ima na ozemlju držav pogodbenic pravno sposobnost, ki je nujna za uresničevanje njegovega smotra in opravljanje njenih funkcij,

Pogodba o sodelovanju na področju patentov (Patent Cooperation Treaty – PCT), Washington, 1970

101. v tuji državi je mogoče prijaviti patent tudi z mednarodno prijavo po PCT, ki ima več kot 100 držav članic,
102. PCT pomeni racionalizacijo na področju patentnega varstva, saj omogoča, da prijavitelj z eno samo prijavo doseže učinek patentne prijave za vse države pogodbenice, medtem ko v okviru Pariške konvencije prijavitelj mora vložiti prijavo na vsakem nacionalnem uradu, kjer želi varstvo izuma
103. slovenski prijavitelji lahko vložijo tako prijavo pri slovenskem uradu, vendar mora biti besedilo prijave v angleškem, nemškem ali francoskem jeziku (če je besedilo v slovenščini, mora prijavitelj enem mesecu vložiti prevod),
104. postopek se začne pri slovenskem uradu in nadaljuje pred Mednarodnim uradom v Ženevi (WIPO); ko je postopek v Ženevi končan, prijavitelj zahteva postopek podelitve patenta pri ustreznih uradih držav, ki jih je v mednarodni prijavi označil; za mednarodni del postopka ni potrebna uporaba zastopnika, postopek pred državnimi organi pa poteka enako kot pri nacionalni prijavi,
105. prednost mednarodne prijave je tudi, da je oblika mednarodne prijave enotna za vse države pogodbenice, saj PCT prepoveduje, da bi notranja zakonodaja posamezne države zahtevala drugačne pogoje glede oblike ali vsebine prijave,
106. poleg mednarodne prijave PCT predvideva še dodaten instrumentarij mednarodnega patentnega prava:
  107. mednarodna poizvedba – za vsako mednarodno prijavo je obvezna mednarodna poizvedba, katere namen je ugotoviti relevantno stanje tehnike glede prijavljenega izuma),
  108. mednarodna objava – mednarodna objava ima namen mednarodni javnosti odkriti izum in zagotoviti mednarodno varstvo izuma s patentom; po PCT se mednarodna prijava objavi v glasilu mednarodnega urada takoj po izteku 18 mesecev od prednostnega datuma,
  109. mednarodni predhodni preizkus – namen mednarodnega predhodnega preizkusa je oblikovati predhodno neobvezno mnenje o patentibilnosti izuma; vsebuje le izjavo o verjetnosti, da izum izpolnjuje pogoje glede novosti, ustvarjalnosti in industrijske uporabljivosti; svoboda držav pogodbenic PCT, da določijo svoje pogoje patentibilnosti se s tem ne omejuje,
110. PRIJAVITELJ LAHKO Z ENO SAMO PRIJAVO DOSEŽE UČINEK REDNE PRIJAVE V VSEH DRŽAVAH POGODBENICAH; PCT PA NE OMOGOČA MEDNARODNEGA PATENTA, SAJ O PRIZNANJU NA KONCU ODLOČAJO DRŽAVE POGODBENICE VSAKA ZA SVOJ TERITORIJ IN POD NACIONALNIMI PREDPOSTAVKAMI

107. Evropski patent

Evropska patentna konvencija (European Patent Convention – EPC), 1973

111. pri EPC ne gre za pravo EU, temveč je odprta za vse evropske države, trenutno velja v 27 državah članicah EPC (RS od 1.12.2002) in državah, ki imajo z Evropsko patentno organizacijo sklenjene posebne sporazume o razširitvi veljavnosti evropskih patentov na te države,

112. evropski patent je pravica, ki je enotna le z vidika svoje veljavnosti, obsega varstva in trajanja varstva (velja 20 let), v ostalem pa njegove učinke določa nacionalno pravo, zato govorimo o »svežnju evropskih patentov z evropskimi in nacionalnimi učinki varstva«,
113. postopek pred Evropskim patentnim uradom (EPU, München) se začne z vložitvijo evropske patentne prijave (v ang., fr. ali nem. bodisi pri slovenskem uradu bodisi pri EPU v Münchnu, Haagu, Berlinu ali Dunaju), ki jo lahko prijavitelj iz RS izvede sam ali prek ustreznega evropskega patentnega zastopnika, med katere je vpisanih tudi več slovenskih patentnih zastopnikov,
114. potem ko EPU opravi formalni preizkus, objavo in vsebinski preizkus podeli evropski patent;
115. po podelitvi evropskega patenta mora imetnik patenta pri uradih držav, ki jih je v prijavi za evropski patent označil, v roku 3 mesecev predložiti obrazec in prevod podeljenega patenta ali patentnih zahtevkov podeljenega patenta v jezik te države ter plačati ustrezne pristojbine za vzdrževanje patenta,
116. NE GRE VEČ LE ZA RACIONALIZACIJO POSTOPKA PRIJAVE, AMPAK ZA ENOTEN POSTOPEK VSE DO PODELITVE PATENTA; UČINKI TAKO PODELJENEGA PATENTA PA SE RAVNAJO PO NACIONALNIH ZAKONODAJAH, SAJ DAJE IMETNIKU PRAVICE POD ENAKIMI POGOJI, KOT ČE BI BIL PODELJEN NACIONALNI PATENT,
117. PCT OMOGOČA LE »SVEŽENJ NACIONALNIH PRIJAV«, EPC PA ŽE DAJE »SVEŽENJ NACIONALNIH PATENTOV«.

108. Patent Skupnosti (=Komunitarni patent)

Konvencija o patentu Skupnosti (Community Patent Convention – CPC)

118. enotno evropsko pravico naj bi dala šele CPC, ki zagotavlja patent z enotnim učinkom na teritoriju držav, za katere bi veljala konvencija,
119. komunitarni patent bi bil podeljen, prenesen, razglašen za ničnega ali ugasnil bi samo za celotni teritorij, pri čemer naj bi prijavitelj imel možnost izbire v toliko, da ne bo prisiljen zahtevati podelitve za vse države pogodbenice.

MODEL (industrial design)

(5 + 5 + ... + 5 < 25)

109. Kaj je model?

110.novi ZIL-1:

- 120.z modelom se zavaruje **videz izdelka**, ki je **nov** in ima **individualno naravo**,
- 121.tu ne gre za dosežek tehnike, ampak za ustvaritev nove **vizualne stvaritve**, torej za **dosežek na področju oblikovanja**, ki lahko istočasno predstavlja avtorsko delo ter predmet varstva industrijske lastnine,
- 122.distinktivna funkcija

111.stari ZIL:

- 123.ločil je med modelom in vzorcem (razlika je bila zgolj v dimenziji), sedaj te ločitve ni več:
  - 54. MODEL: vidna zunanja oblika določenega industrijskega izdelka oz. njegovega dela (*trodimenzionalna* rešitev, npr. izvorno oblikovana steklenica, telefon, postelja itd.),
  - 55. VZOREC: vsakomur vidna nova slika ali risba, ki se da prenesti na določen industrijski izdelek (*dvodimenzionalna* rešitev, npr. slika na steklenici, razni vzorci na tapetah, tekstilnem blagu, pohištvu...)

112. Videz izdelka

- 124.VIDEZ IZDELKA: izgled celotnega izdelka ali njegovega dela, ki izhaja iz značilnosti zlasti linij, obrisov, barv, oblike, teksture oziroma materialov izdelka samega ali ornamentov na njem.
- 125.IZDELEK: industrijski ali obrtni izdelek (ki med drugim vključuje dele, ki so namenjeni za sestavo kompleksnega izdelka (=izdelek, sestavljen iz več sestavnih delov, ki jih je mogoče zamenjati, tako da se izdelek lahko razstavi in ponovno sestavi), embalažo, modni kroj, opremo knjig, grafične simbole in tipografske znake, z izjemo računalniških programov),
- 126.SESTAVNI DEL KOMPLEKSNEGA IZDELKA: sestavni del kompleksnega izdelka je nov in ima individualno naravo le:
  - 56. a) če sestavni del, potem ko je vključen v kompleksen izdelek, ostane viden ob normalni uporabi kompleksnega izdelka, in
  - 57. b) če vidne značilnosti sestavnega dela tudi same izpolnjujejo pogoja glede novosti in individualne narave.

113. Pogoji za pridobitev varstva

114.da bi lahko uživali zaščito v okviru inustrijske lastnine, morajo nove oblike telesa, slike in risbe izpolnjevati določene pogoje:

115.Dostopnost človekovemu vidu

116.nova oblikovna rešitev mora biti vsakomur vidna oz. dostopna človekovemu vidu, kar je potrebno presojati z vidika potrošnika, uporabnika proizvoda, in ne z vidika prijavitelja,

117.preprečilo naj bi se zavarovanje takšnih stvari, kjer je estetska stran izdelka popolnoma irelevantna

118.Industriabilnost

119.nov videz (izdelka) mora biti industriabilen, uporaben v industriji oz. gospodarstvu, zato sta umetniška slika ali kip lahko predmet varstva samo, če ju je mogoče prenesti na nek industrijski izdelek (npr. Plečnikove risbe v pohištveni industriji), če to ni mogoče, sicer uživata avtorskopravno varstvo, ne pa tudi varstva v okviru industrijske lastnine

120.ne gre za nov videz sam po sebi, ampak za nov videz izdelka; v tem je skrita industrijska uporabljivost

121.Novost

122.pomemben element modela je tudi **novost**, ki pa jo je treba razumeti **ožje** kot pri patentu,

123.videz izdelka je nov, če pred datumom vložitve prijave modela javnosti ni bil dostopen enak videz izdelka, pri

- čemer se šteje, da je bil videz izdelka dostopen javnosti, če je bil objavljen (v postopku registracije ali kako drugače), razstavljen, uporabljen pri trgovanju ali drugače razkrit pred vložitvijo prijave,
- 124.za enak videz izdelka se šteje, če se njegove značilnosti razlikujejo le v nepomembnih podrobnostih.
- 125.videz ne izgubi novosti (torej ne postane dostopen javnosti) zgolj zato, ker:
- 126.je bil razkrit 3. osebi pod pogoji zaupnosti,
  - 127.je oblikovalec, njegov pravni naslednik ali 3. oseba v obdobju 12 mesecev pred vložitvijo dal javnosti podatke,
  - 128.je bil videz izdelka dostopen javnosti kot posledica zlorabe 3. osebe (35.č.ZIL-1)
- 129.videz izdelka se šteje za enakega, če se njegove značilnosti razlikujejo le v nepomembnih podrobnostih

130.Individualna narava

- 131.videz izdelka ima individualno naravo,
- 127.če se celotni vtis, ki ga naredi na seznanjenega uporabnika, razlikuje od celotnega vtisa, ki ga naredi kak drug videz izdelka, ki je bil dostopen javnosti pred datumom vložitve prijave
  - 128.pri ocenjevanju individualne narave se upošteva stopnja svobode oblikovalca pri razvoju videza izdelka

132. Stvaritve, ki se ne morejo zavarovati

- 133.ZIL-1 izrecno našteva nekatere stvaritve, ki **ne morejo biti zavarovane** z modelom:
- 129.videz izdelka, ki ne izpolnjuje navedenih pogojev za pridobitev varstva,
  - 130.če vsebuje grbe ali embleme, varovane po 6.č.Pariške konvencije, ali znamenja, embleme in grbe, ki imajo poseben javni pomen, pa ni bilo izdano dovoljenje pristojnih organov;
  - 131.če nasprotuje javnemu redu ali morali
  - 132.za značilnosti izgleda izdelka, ki so določene izključno z njegovo tehnično funkcijo (smučka je tehnična rešitev, zato jo je mogoče zavarovati kot patent in ne kot model), če je zadeva patentibilna, ne more biti zavarovana kot model,
  - 133.za značilnosti izgleda izdelka, ki morajo biti reproducirane v natančni obliki in dimenzijah, zato da bi bilo mogoče izdelek, na katerega se videz nanaša, mehansko povezati z drugim izdelkom ali ga vanj, okrog njega ali ob njega namestiti, tako da lahko vsak izdelek opravlja svojo funkcijo

134. Vsebina in narava pravic

135.MATERIALNA UPRAVIČENJA

- 134.izključno pravico v *proizvodnji izkoriščati* zavarovan videz izdelka (!!! kot izkoriščanje v smislu prava industrijske lastnine se šteje samo gospodarsko izkoriščanje, ne pa tudi izkoriščanje v zasebne namene !!!),
- 135.pravico ima *dajati v promet predmete* izdelane po zavarovanem videzu izdelka,
- 136.z modelom lahko *prosto razpolaga*, lahko ga prenese na drugega,
- 137.poleg tega pa ima nosilec modela še negativno upravičenje, da vsakomur, ki nima njegovega dovoljena, *prepreči izkoriščanje* zavarovanega videza izdelka v proizvodnji in v pravnem prometu

136.MORALNA UPRAVIČENJA

- 138.pravica do navedbe v prijavi in vseh dokumentih (izhaja iz 118.č.ZIL-1, ki oblikovalcu daje tožbo na tovrstno priznanje),
- 139.gredo le oblikovalcu in ne nadaljnjemu nosilcu modela,

137. Omejitev pravic iz modela

- 138.po svoji pravni naravi je model izključna monopolna pravica, ki je po svoji naravi absolutna (učinkuje nasproti vsem - *erga omnes*), vendar je tako prostorsko (velja le za področje RS) kot tudi časovno omejena (traja največ 5 let šteto od datuma vložitve prijave, z možnostjo obnove za eno ali več petletnih obdobji, vendar ne za več kot 25 let od datuma vložitve prijave),
- 139.Izčrpanje pravic iz modela (velja enako kot pri izčrpanju pravic iz patenta – če imetnik modela da na trg RS izdelek, zavarovan s tem modelom, izgubi nadaljnji nadzor nad usodo tega izdelka

140. Model v pravnem prometu

- 141.nosilec pravice modela lahko s pravico razpolaga v pravnem prometu, kar pomeni, da se pravica na drugo osebo

prenese s:

140. pogodbo o prenosu pravice

58. gre za prenos same pravice; imetnik pravice postane neka druga oseba; analogija s prenosom lastninske pravice,
59. mora biti sestavljena v pisni obliki in mora biti registrirana pri patentnem uradu, sicer ne učinkuje nasproti 3. osebam,
60. pravica se v celoti prenese na 3. osebo

141. pogodbo o licenci

61. gre zgolj za odstop uporabe pravice, ne za prenos pravice na drugo osebo; analogija z najemno pogodbo,
62. je najvažnejša oblika pravnega prometa s pravico modela,
63. z njo se odstopa izkoriščanje modela, pod pogoji, ki so določeni v pogodbi, kot izključna ali ne izključna pravica, z obvezo plačila nadomestila določenega v pogodbi (prostorsko omejena ali neomejena, izključna ali neizključna licenca)

142. sklepom o dedovanju

64. pravica vzorca ali modela je tudi **podedljiva**; dedovanje se vrši po splošnih pravilih dednega prava,
65. moralne pravice avtorja nove oblike, slike ali risbe niso podedljive.

142. Postopek prijave modela v RS

143. prijava modela

66. obvezne sestavine,

144. preizkus pogojev za registracijo

145. vpis modela v register in objava registracije

143. Varstvo modela v tujini

144. Nacionalna prijava

146. najosnovnejša oblika prijave je nacionalna prijava, ki se vloži neposredno pri ustreznem nacionalnem organu države, v kateri želimo varovanje,
147. tuji prijavitelj mora postopek obvezno izvesti prek zastopnikov, ki so vpisani v register zadevne države, pri večini držav je postopek zelo podoben postopku pred našim uradom.

145. Mednarodna registracija modela = Haaški sistem (WIPO)

Haaški sporazum za industrijske vzorce in modele (1925, dopolnjen 1934 v Londonu, 1960 v Haagu), 1961 v Monaku in 1967 v Stockholmu) in Ženevski akt

148. pogodbenice obeh aktov so vse pomembnejše evropske države,
149. slovenski prijavitelji lahko vložijo prijavo po tem sporazumu ter pravili in navodili neposredno pri WIPO v Ženevi, pri čemer postopek v angleščini ali francoščini poteka prek zastopnika ali brez njega,
150. z eno prijavo se lahko pridobi varstvo hkrati v več državah članicah pogodbenicah
151. pridobitev varstva ima enak učinek, kot če bi bila v vsaki državi posebej vložena prijava in izpolnjene vse formalnosti za pridobitev varstva po nacionalni zakonodaji.

146. Model Skupnosti (Community Design – CD)

Uredba Sveta 6/2002/ES z dne 12.12.2001 o modelu Skupnosti

152. obstajata dve vrsti varstva, in sicer:
  153. neregistriran model Skupnosti (pridobi se s prvim dnem razkritja javnosti v državah članicah EU brez kakršne koli prijave in postopka za registracijo ter traja 3 leta. Pravica velja na celotnem področju EU in obsega le preprečitev posnemanja varovanega modela) in
  154. registriran model Skupnosti (prijave za registrirani model Skupnosti se vlagajo skladno z določili uredbe)

155. uredba vzpostavlja sistem varstva modela, ki obstaja hkrati z nacionalnimi sistemi v državah članicah EU,
156. za model Skupnosti je značilno načelo enotnosti, kar pomeni, da ima učinek na celotnem področju EU, saj je mogoče z eno prijavo registrirati model z veljavnostjo v vseh državah članicah EU. Varstvo traja eno ali več petletnih obdobj, vendar največ 25 let,
157. prijavo se vloži pri slovenskem uradu ali Uradu za harmonizacijo notranjega trga za znamke in modele (OHIM) v enem od uradnih jezikov držav članic EU (tudi v slovenščini), sam postopek registracije pa poteka po izbiri prijavitelja bodisi v angleščini, francoščini, italijanščini, španščini ali nemščini.
158. postopek registracije modela Skupnosti se vodi izključno pri OHIM-u; če je prijava vložena s posredovanjem slovenskega urada, jo ta nemudoma pošlje OHIM-u pod pogojem, da je bil plačana tudi predpisana pristojbina za pošiljanje.

ZNAMKA (trade mark)

(10 + ∞)

147. Razvoj

148. prvi zakon, ki je področje celovito urejal, je bil prav tako francoski Zakon o industrijskih in trgovinskih znamkah iz leta 1857, ki je v **Franciji** veljal vse do leta 1964.
149. v **Angliji** je bil prvi zakon s področja blagovnih in storitvenih znamk sprejet šele leta 1875. Že pred sprejemom zakona pa so se s problematiko blagovnih in storitvenih znamk ukvarjala sodišča, ki so le te varovala zlasti v okviru pravil o varstvu podjetja, *goodwill*.
150. na mednarodni ravni je pravo blagovnih in storitvenih znamk najprej urejala **Pariška konvencija**. Posebni mednarodni multilateralni sporazumi, ki urejajo to področje pa so še: Madridski aranžma za mednarodno registracijo znamk in Dunajska pogodba o registraciji znamk.

151. Kaj je znamka?

152. znamka daje individualno karakteristiko proizvodu oz. storitvi gospodarskega ali fizičnega subjekta, ki nastopa na trgu in z njo opozarja konkurente in potrošnike na svojo navzočnost in aktivnost,
153. z registracijo znamke si zagotovimo izključno pravico do uporabe določenega znaka za označevanje svojih proizvodov ali storitev, s tem preprečimo vsakomur, da bi za enake ali podobne proizvode ali storitve uporabljal enak ali zavajajoče podoben znak in nam s tem povzročal škodo pri trženju naših proizvodov ali storitev,
154. kot znamka se sme registrirati **kakršenkoli znak ali kakršnakoli kombinacija znakov**, ki
159. **omogočajo razlikovanje blaga ali storitev** enega podjetja od blaga ali storitev drugega podjetja in
160. **jih je mogoče grafično prikazati**, (zlasti besede, vključno z osebnimi imeni, črke, številke, figurativni elementi, tridimenzionalne podobe, vključno z obliko blaga ali njihove embalaže, in kombinacije barv kot tudi kakršnakoli kombinacija takih znakov),
155. **znak** je torej tista označba, ki se razlikuje od drugih, je predmet zaščite, **znamka** pa je pravica, s katero se znak zavaruje,
156. **osnovna funkcija** znamke je **distinktivna**:
161. z znamko zavarovani znak rabi za razlikovanje blaga ali storitev ene gospodarske družbe od **enake ali podobne** vrste blaga ali storitev druge gospodarske družbe.
157. vprašanje, ali je nek znak primeren za razlikovanje in ali izpolnjuje kriterij primernosti za razlikovanje, je potrebno presojati celovito in z vidika povprečnega potrošnika, saj se v očeh potrošnikov z njim ustvari vtis o kakovosti; pogosto je funkcija znaka tudi zagotovitev tržne discipline, saj je zloraba znamke primer neloyalne konkurence po 13. čl. zakona o varstvu konkurence (zloraba zunanjih oznamenil).

158. Vrste znamk v praksi

159. blagovne in storitvene znamke

162. ZIL iz leta 1992 je razločeval med blagovnimi in storitvenimi znamkami, pri čemer so se blagovne znamke uporabljale za označevanje blaga, storitvene pa za označevanje storitev, ZIL-1 tega razlikovanja ne pozna

160. individualne in kolektivne znamke

163. *kolektivna znamka* služi označevanju blaga ali storitev iste vrste, določene skupine subjektov, ki so med seboj povezani (npr. združenja, zbornice...), zato znamko lahko uporabljajo samo tisti uporabniki, ki pripadajo določenemu združenju. Uporablja se tudi izraz koncernska znamka, ko podjetja, ki so med seboj povezana, zaščitijo znak z znamko, ki jo potem uporabljajo,
164. kolektivna znamka ni prenosljiva, niti ne more biti predmet licence,
165. *individualna znamka* je vezana na enega uporabnika, na eno fizično ali pravno osebo

161. homonimne znamke

166. gre za znake, ki so nastali tako, da je neka pravnoorganizacijska oblika svoje ime (firmo) kot znak posebej pravno zavarovala tudi z znamko (Adidas, Coca cola, Elan,..)

162. firmske družine znakov

167. takšno naravo imajo npr. znaki, ki jih je pravno zavarovala z znamko tovarna Medex (Medonal super,

Medonal sper D, Medonal propolis, Medonal kapsule,...)

163. vsebinsko pojmovne družine znakov

168. predstavljajo jih znaki, kot so npr.: Felicia, Fabia, Octavia, za Škodine avtomobile

164. znana znamka (44/1/d č. ZIL-1))

169. famous trade-mark, marque renommee, berühmte Marke, marchio supernotorio,

170. znamka, ki je široko znana in uveljavljena na svetovnem trgu in ki jo poznajo tudi tisti potrošniki, ki sicer ne kupujejo takih izdelkov. Gre torej za znamko, ki učinkuje že na simbolni ravni. Primeri takšnih znamk si Coca Cola, Nike, Sony, Dior, ipd.

165. Kateri znaki se ne morejo registrirati kot znamke?

166. absolutni zavrnilni razlogi (Urad preverja po uradni dolžnosti) → NEDISTINKTIVNA IN ZAVAJAJOČA NARAVA

1. **GRAFICNA NEPRIKAZLJIVOST**
2. znaka ni mogoče grafično prikazati (po ZIL-1 npr. ni mogoče zavarovati glasovnih znakov (npr. glasbeni spot iz Simobilovih reklam), vonja (v nekaterih državah je vonj lahko zaščiten kot znamka) ali okusa (npr. bencin z okusom jagode),
3. **NI RAZISKOVALNEGA UČINKA**
4. znak nima nikakršnega razlikovalnega učinka, razen če gre za dolgotrajno uporabo (npr. ni mogoče zavarovati znaka »Jabolko« za jabolka ali »Mleko« za mleko; lahko pa »Jabolko« za računalniško opremo),
5. **VRSTA, KAKOVOST IN KOLIČINA**
6. znak v gospodarskem prometu označuje izključno vrsto, kakovost, količino, namen, vrednost, geografski izvor ali čas proizvodnje blaga ali opravljanja storitev, razen če gre za dolgotrajno uporabo (npr. ni mogoče zavarovati besed »dobro«, »domače«, »ugodno«, »kilogram« itd.)
7. **GEOGRAFSKA OZNACBA VIN IN ZGANIH PIJAC**
8. znak vsebuje ali sestoji iz geografske označbe, ki označuje vina ali žgane pijače, če se prijava znamke nanaša na vina ali žgane pijače, ki nimajo takega izvora,
9. **GENERICNA IMENA**
10. znak sestoji izključno iz znakov ali označb, ki so postali običajni v jezikovni rabi ali v dobroverni in ustaljeni praksi trgovanja, razen če gre za dolgotrajno uporabo,
11. **ZKLJUČNO OBLIKOVNO POGOJEN ZNAK**
12. znak sestoji izključno iz oblike, ki izhaja iz same narave blaga ali je nujna za doseg tehničnega učinka ali daje blagu bistveno vrednost,
13. **NASPROTOVANJE JAVNEMU REDU IN MORALI** – znak nasprotuje javnemu redu ali morali (npr. kljukasti križ, pedofil, fašist...),
14. **ZAVAJANJE JAVNOSTI**
15. znak zavaja javnost, zlasti glede narave, kakovosti ali geografskega izvora blaga ali storitev,
16. **URADNI ZNAKI, ...**
17. znak vsebuje uradne znake ali punce za kontrolo ali jamstvo kakovosti blaga ali jih posnema, ali bi zanj moralo biti izdano dovoljenje pristojnih organov (6.č. Pariške konvencije ter znamenja, emblemi ali grbi posebnega javnega pomena), pa ni bilo izdano (znaka »AND« ni mogoče zavarovati kot znamko, ker gre za uradno kratico Andore).

167. relativni zavrnilni razlogi (preizkus po ugovoru v 3 mesecih od objave) → KONFLIKT S PREDHODNO PRAVICO

18. **ZNAK PODOBEN ALI ENAK ZNAMKI ZA PODOBNO ALI ENAKO BLAGO**
19. znak ki je enak ali podoben prejšnji znamki druge osebe, če so blago ali storitve, za katere je registracija zahtevana, enaki ali podobni blagu ali storitvam, za katere je registrirana prejšnja znamka ali če zaradi tega obstaja verjetnost zmede v javnosti (npr. znaka »Elan« ni mogoče zavarovati za športno opremo, ker znamka »Elan« za športno opremo že obstaja; znak »Caprice« za razred 34 (cigarete) je bil zavrnilen zaradi že prej zavarovanega znaka »Caprice« za isto blago, zavrnilen pa bil tudi, če bi bil prijavljen zgolj za vžigalice, saj so cigarete in vžigalice podobno blago),
20. **ZNAK PODOBEN ALI ENAK ZNAMKI ZA RAZLIČNO BLAGO + dodatni pogoji (ZNAMKA Z UGLEDOM)**
21. znak je enak ali podoben prejšnji znamki druge osebe, ki je registrirana za blago ali storitve, ki niso enaki ali podobni blagu ali storitvam, za katere je bila registracija zahtevana;
22. ker ne gre za znano znamko, je zaščita znamke zavrnilna le, če bi uporaba znaka brez upravičenega razloga izkoristila ali oškodovala razlikovalni značaj ali ugled prejšnje znamke ali če bi uporaba takega znaka nakazovala povezanost med blagom ali storitvami in imetnikom prejšnje znamke in bi to utegnilo škodovati interesom imetnika prejšnje znamke (npr. znaka Elan ni mogoče zavarovati za računalniško opremo (torej za popolnoma drugo blago oz. storitve kot je športna oprema), če ugotovimo, da bi imetnik

- takšne znamke izkoristil ugled prej zavarovane znamke),
23. **ZNANA ZNAMKA OZ. ZNAK – brezpogojno**
  24. znak je enak ali podoben znamki ali neregistriranemu znaku, ki je v RS znana znamka v smislu člena 6.bis Pariške konvencije ali 3.odst. 16.č. TRIPs (npr. znaka Coca Cola ni mogoče zavarovati niti za pohišstvo niti za farmacevtske izdelke, ker gre za znano znamko (če je registriran) oz. znak (če ni reistriran)),
  25. **PO ZASTOPNIKU "UKRADENI" ZNAK**
  26. imetnik znamke, registrirane v kakšni državi članici Pariške unije ali Svetovne trgovinske organizacije (WTO), dokaže, da je ta znak brez pooblastila prijavil njegov posrednik ali zastopnik na svoje ime,
  27. **KRSITEV DRUGIH PRAVIC INTELEKTUALNE LASTNINE**
  28. uporaba znaka bi nasprotovala prej pridobljenim pravicam do imena, osebnega portreta, označbe za rastlinsko sorto, geografske označbe ali drugi pravici industrijske lastnine ali prej pridobljeni avtorski pravici, razen če je imetnik prej pridobljene pravice izrecno soglašal z registracijo takega znaka (npr. avtor risbe, inkorporirane v logotip, lahko nasprotuje registraciji enakega ali podobnega znaka, kot je njegova risba, če podjetju, ki uporablja takšen logotip, ni dal soglasja za registracijo znamke)

168. Postopek varstva znamke v Sloveniji

169. smiselno je, da gospodarski subjekt najprej pridobi nacionalno varstvo oz. registracijo, torej varstvo v Sloveniji, sledi pa pridobitev varstva v tujini, predvsem tam, kjer svoje proizvode ali storitve tržimo,
170. domače pravne in fizične osebe lahko vlagajo prijave in opravljajo vsa dejanja pred uradom neposredno, tuje pravne in fizične osebe pa le po zastopniku, ki je vpisan v register zastopnikov urada,
171. prijava znamke pri uradu mora imeti obvezne sestavine:
  67. zahtevo za registracijo znamke,
  68. seznam proizvodov oz. storitev, v katerem so proizvodi in storitve razvrščeni v skladu z mednarodno klasifikacijo blaga in storitev;
  69. prikaz znaka v črno-beli tehniki; če se zahteva varstvo znaka v barvi prikaz znaka v barvi;
  70. pravilnik o kolektivni znamki, če se zahteva registracija kolektivne znamke;
  71. potrdilo o plačilu predpisane prijavnine;
  72. dokazilo o prioriteti, če je le-ta zahtevana;
  73. pooblastilo zastopniku, če je prijava vložena po zastopniku.
172. formalni preizkus
  74. urad najprej ugotavlja, ali prijava izpolnjuje zahteve iz ZIL-1 in Pravilnika o vsebini prijave znamke;
  75. če ugotovi pomanjkljivosti, pozove prijavitelja, da jih odpravi, in če ta to stori, nadaljuje s postopkom,
173. preizkus prijave na absolutne pogoje
  76. 3. osebe (vsakdo) lahko Uradu sporoči svoje mnenje,
174. objava prijave v BIL
  77. če urad ugotovi, da prijavljeni znak ustreza zahtevam, objavi prijavo znamke v svojem uradnem glasilu (BIL).
175. ugovor zoper registracijo znamke
  78. imetnik prejšnje znamke lahko v 3 mesecih od objave vloži pisni ugovor zoper registracijo znamke,
176. preizkus prijave po ugovoru
  79. o vložnem ugovoru urad obvesti prijavitelja znamke in preveri utemeljenost ugovora,
177. registracija znamke
  80. urad po prejemu predpisane pristojbine za 10 let izda odločbo o registraciji znamke, podatke o znamki pa objavi v BIL-u.

171. Varstvo znamke v tujini

172. Nacionalna prijava

178. najosnovnejša oblika prijave je nacionalna prijava, ki se vloži neposredno pri ustreznem nacionalnem organu države, v kateri želimo varovanje,
179. praviloma mora tuji prijavitelj postopek izvesti prek zastopnikov, ki so vpisani v register zadevne države,

180. v večini držav je postopek zelo podoben postopku pred našim uradom.

173. Mednarodna registracija znamke = Madridski sistem (WIPO)

Madridski sporazum (1891) in Madridski protokol

181. če prijavitelj želi pridobiti zaščito v več državah lahko postopek prijave poenostavi in namesto različnih nacionalnih prijav vloži eno prijavo preko WIPO, in sicer na podlagi Madridskega sistema mednarodne registracije znamke,
182. trenutno je v Madridsko unijo vključenih okoli 60 držav, med njimi skoraj vse evropske države, ZDA, nekatere pomembnejše azijske (Kitajska, Vietnam) in afriške države, Avstralija...
183. prijava za mednarodno registracijo se vloži pri slovenskem uradu, ki vlogo pošlje WIPO v Ženevi; na prijavi označi države, v katerih želi zaščito, vendar zaščito v drugih državah lahko pridobi le, če ima znamko registrirano tudi v svoji državi,
184. WIPO registrira znamko in nato prijavo pošlje na nacionalne urade označenih držav,
185. vsak od nacionalnih uradov preizkusi pogoje za registracijo znamke po svojem lastnem pravu in če znak ne izpolnjuje pogojev, zavrne njegovo registracijo ter o takšni zavrnitvi obvesti WIPO,
186. PRIJAVITELJ TOREJ Z ENO PRIJAVO LAHKO ZAHTEVA VARSTVO V VEČ DRŽAVAH, VENDAR PA SE POGOJI ZA REGISTRACIJO ZNAMKE PRESOJAJO PO NACIONALNEM IN NE PO MEDNARODNEM PRAVU (KER MEDNARODNEGA PRAVA V TEM SMISLU NI), ZATO WIPO KOT MEDNARODNA ORGANIZACIJA SAMA NE PRESOJA VSEBINSKIH POGOJEV ZA REGISTRACIJO, AMPAK TO PREPUŠČA NACIONALNIM URADOM

174. Znamka Skupnosti (Community Trade Mark – CTM)

Uredba Sveta 40/94/ES z dne 20.12.1993 o blagovni znamki Skupnosti

187. uredba vzpostavlja sistem registracije blagovne in storitvene znamke, ki obstaja hkrati z nacionalnimi sistemi v državah članicah EU,
188. znamko Skupnosti je mogoče prijaviti od 1.4.1996,
189. za znamko Skupnosti je značilno **načelo enotnosti**, kar pomeni, da ima učinek na celotnem področju EU, saj je na podlagi Uredbe je mogoče z eno samo prijavo registrirati znamko z veljavnostjo v vseh državah članicah EU, hkrati pa enotnost znamke pomeni, da je lahko znamka Skupnosti prijavljena, registrirana, razveljavljena ipd. le za območje celotne EU (zaradi tega je glede zavrnilnih razlogov tudi bolj ranljiva kot nacionalne znamke, npr. registracija je zavrnjena (1) zaradi zavajajočega ali opisnega pomena, pa čeprav ima beseda pomen le v finskem jeziku (absolutni zavrnilni razlog) ali (2) na Irskem (in nikjer drugje) že zavarovana nacionalna znamka, je ovira za registracijo znamke Skupnosti (relativni zavrnilni razlog),
190. namen Uredbe je bil, da bi se področje EU glede znamk obravnavalo kot enovito državo in ne kot skupnost posamičnih držav,
191. prijava se vloži pri Uradu za harmonizacijo notranjega trga za znamke in modele (OHIM s sedežem v Alicanteju) v angleščini, francoščini, italijanščini, španščini ali nemščini ali pri slovenskem uradu v slovenščini,

175. Trajanje znamke po ZIL-1

176. trajanje pravic časovno ni omejeno, pravica je sicer podeljena za dobo 10 let, po preteku te dobe pa se lahko poljubno podaljša
177. za razliko od patenta, kjer interes nosilca pravice po pravnem varstvu z leti praviloma upada, je pri znamki ta interes vedno večji, saj vrednost znamke z leti praviloma raste.
178. vendar zakonodajci zahtevajo, da nosilec znamke le-to uporablja, torej ima dolžnost uporabljati znamko
192. če je **ne uporablja 5 let**, je možno s tožbo zahtevati razveljavitev znamke pri sodišču
193. dokazno breme je v tem primeru na tožencu, nosilcu znamke, ki mora dokazati, da je zavarovani znak v zadnjih 5 letih uporabljal oz. da je imel upravičene razloge, da ga ni mogel uporabljati

179. Vsebina in pravna narava znamke

180. znamka za svojega nosilca ustvarja upravičenje do izključne uporabe z znamko zavarovanega znaka v pravnem prometu,
181. pri tem je potrebno opozoriti na **načelo specialnosti znamke**, ki pomeni, da je obseg varstva omejen na vrsto

blaga, oz. storitve, za katero je bilo varstvo zahtevano, zato je pri prijavi potrebno navesti vrsto blaga oz. storitve, na katerega naj se varstvo nanaša,

182. nosilec pravice ima pravico:

194. da z znamko označuje blago oz. storitve, in jih tako označene daje v gospodarski promet,

195. da z znamko označi embalažo, kataloge, prospekte, plakate, ipd. ter

196. da zahteva, da tako označeno blago oz. storitve tudi naprej v gospodarskem prometu kroži(jo) tako označeno

183. po drugi strani pa je nosilec znamke upravičen, da neupravičenim osebam prepove uporabo znamke

GEOGRAFSKA OZNAČBA (geographical indications)

(∞)

184. Kaj je geografska označba?

185. geografska označba je pravica, s katero se zavaruje oznaka, ki označuje, da blago izvira iz določenega ozemlja, območja ali kraja na tem ozemlju, če je kakovost, sloves ali kakšna druga značilnost tega blaga bistveno odvisna od njegovega geografskega porekla
186. geografska označba omogoča razlikovanje istovrstnega blaga na trgu glede na njihove določene posebne lastnosti, ki so odvisne od geografske lege; naravne danosti, kot so klimatski pogoji, sestava tal ipd., in/ali ustaljeni postopki, namreč dajejo tem proizvodom lastnosti, zaradi katerih je po njih povečano povpraševanje,
187. z geografsko označbo se lahko zavaruje tudi:
197. ime, ki je postalo po dolgotrajni uporabi v gospodarskem prometu splošno znano kot označba, da blago izvira iz določenega kraja ali območja,
198. kot geografska označba se ne more registrirati geografska oznaka za kmetijske pridelke oz. živila ter za vina in druge proizvode iz grozdja in vina (posebni predpisi!).
188. z geografsko označbo se zavaruje geografsko ime proizvodov, katerih posebne lastnosti so pretežno odvisne od kraja oz. območja, na katerem so bili proizvedeni, če so te lastnosti nastale naravno pod vplivom podnebja ali tal ali z ustaljenim načinom in postopkom proizvodnje in obdelave,
189. poleg sporočila o izvoru običajno vsebujejo tudi sporočilo o določeni kakovosti izdelka, ki je v neposredni povezavi z geografsko enoto, iz katere izhaja,
190. povezanost lahko temelji na:
1. naravnih pogojih (podnebje, tla..., npr. kraški pršut, različne mineralne vode, bohinjki sir...) ali na
  2. pogojih proizvodnje oz. obdelave (posebne spretnosti prebivalcev, ki se prenašajo iz generacije v generacijo, npr. švicarske ure, idrijske čipke...).
191. skupna značilnost geografskih označb Roquefort, Porto, Darjeeling, Pilsen, Chianti je v tem, da označujejo kraje, mesta, pokrajine ali dežele, od koder izvirajo proizvodi.

192. Vrste geografskih označb v praksi

193. **neposredne in posredne geografske označbe** - geografska označba nakazuje na to, da blago izvira iz določene geografske enote. To nakazovanje pa je lahko neposredno ali posredno:
81. **neposredne označbe** so imena določenega geografskega območja: dežele, dela dežele, političnih enot ali njihovih delov. Lahko gre za imena, ki so uradno priznana, lahko pa se uporabljajo tudi zgodovinska imena ali imena, ki so se oblikovala v ljudskem jeziku oz. izročilu.
82. **posredne označbe** pa ne vsebujejo geografskega imena, temveč je zveza s krajem produkt miselne operacije. Gre za označbe, ki na poreklo napotujejo preko uporabe slike določenega mesta, pokrajine, znanih ljudi, z uporabo zastave, simbola države ipd. Primeri takšnih označb so Eifflov stolp, ameriška zastava, berlinski medved, slike Broadway-a ali Champs-elysées

194. enostavne in kvalificirane označbe

83. enostavne označbe izražajo zgolj poreklo blaga,
84. kvalificirane pa vsebujejo tudi sporočilo o določeni kakovosti blaga.

195. nepravne označbe porekla

85. gre za označbe, ki sicer *vsebujejo nek geografski* pojem, vendar nimajo značaja napotila na geografsko poreklo tako označenega proizvoda (Otočec in Planica za sladoled), te označbe niso predmet varstva v okviru pravic do označbe porekla, lahko pa se registrirajo kot blagovne znamke.
86. **psevdo geografske označbe** so označbe, ki sicer vsebujejo označbo določenega kraja, vendar pa z njim nimajo ničesar skupnega (Wiener Würstchen za hrenovke, pri katerih beseda Wiener predstavlja ime mesarja, ki jih je izdeloval, ne pa porekla z Dunaja,
87. **generična označba** - označbe, ki so sicer nekdanje imele značaj označbe porekla blaga, pa so le tega zdavnaj izgubile so izključene iz pravnega varstva, saj nimajo nikakršnega konkurenčnega učinka; geografsko ime v tem primeru postane generična označba.

196. Ureditev v Sloveniji

197.v Sloveniji je področje geografskih označb urejeno v dveh predpisih:

199.kot geografska označba ali geografsko poreklo za kmetijske pridelke oziroma živila v Zakonu o kmetijstvu

200.kot geografska označba v ZIL-1 za blago, ki niso kmetijski pridelki oziroma živila, vino in drugi proizvodi iz grozdja ali vina.

198.Zakon o kmetijstvu

201.1) geografska označba – z njo se zavaruje kmetijski pridelek oz. živilo, ki izvira iz določenega geografskega območja in ima posebno kakovost, ugled oz. druge lastnosti, ki izvirajo iz določenega geografskega območja,

202.2) geografsko poreklo – z njim se zavaruje tisti kmetijski pridelek oz. živilo, ki v celoti izvira iz določenega geografskega območja in za izdelavo katerega so surovine pridelane na istem geografskem območju: poleg tega mora živilo izpolnjevati še dva pogoja:

88. njegove lastnosti so izključno ali bistveno rezultat naravnih in človeških dejavnikov in

89. pridelava, predelava in priprava za trg potekajo znotraj označenega geografskega območja.

199.Zakon o industrijski lastnini

203.z geografsko označbo se sme registrirati oznako za blago, če blago izvira z določenega ozemlja, območja ali kraja na tem ozemlju, pod pogojem, da je kakovost, sloves ali kakšna druga značilnost tega blaga **bistveno** odvisna od njegovega geografskega porekla. Kot geografska označba se prav tako lahko registrira ime, ki je postalo po **dolgotrajni uporabi** v gospodarskem prometu **splošno znano** kot označba, da blago izvira iz določenega kraja ali območja.

200. Kdaj se oznaka ne sme registrirati kot geografska označba?

204.krajevno zavajajoča oznaka – če geografska označba **zavajajoče** označuje ali nakazuje, da določeno blago izvira z nekega geografskega območja, ki ni resnični kraj izvora, ali

205.a la oznake – če je oznaka sicer dobesedno resnična kar zadeva ozemlje, območje ali kraj, iz katerega izvira blago, vendar pa v javnosti ustvarja napačen vtis, da blago izvira z drugega geografskega območja, ali

206.generična oznaka – če je oznaka po dolgotrajni uporabi v gospodarskem prometu postala splošno znana kot oznaka za določeno vrsto blaga, ali

207.oznaka z zavajanjem potrošnikov – če bi njena registracija zaradi ugleda, poznanosti in trajanja uporabe znamke lahko zavajala potrošnika glede resnične identitete izdelka.

201. Zlorabe geografske označbe v praksi

202.zlorabe geografske označbe so možne na najrazlišnejše načine: lahko gre za zlorabe, ki jih storijo tretje osebe, ki niso upravičene do uporabe označbe (razna posnemanja), lahko pa gre za zlorabe, ki jih storijo sami upravičenci do označbe (izdelava blaga slabše kakovosti).

203.uporaba delokalizirajočih znakov

208.z delokalizirajočim znakom proizvajalec izključi izvor blaga iz označenega kraja, hkrati pa blago v zavesti potrošnika pridobi značaj istovrstnosti z blagom, ki nosi označbo porekla.

209.najbolj pogosto uporabljeni delokalizirajoči znaki so na primer "a la", "na način", "po sistemu", ... Pri nas je precej znan, vendar še ne sankcioniran uporabnik delokalizirajočih znakov Vindija Varaždin (siri á la gorgonzola, á la roquefort).

210.uporaba takšnih znakov na trgu povzroča zmedo in zavaja potrošnike, z naslanjanjem na tuj sloves oškoduje konkurenčno moč uporabljene označbe.

204.zlorabe formalnih upravičencev do označbe porekla

211.pravico uporabljati označbo porekla blaga imajo namreč praviloma vsi prebivalci določenega področja, pri tem pa lahko pride do položaja, ko določeni proizvajalci področja začnejo izdelovati blago slabše kakovosti.

212.praviloma bodo prizadeti proizvajalci takšno početje težko dokazali, ker bo težko dokazati, katera je tista lastnost, zaradi katere produkt uživa določen sloves, in ki je blago slabše kakovosti nima.

205.zloraba z uporabo posrednih označb porekla blaga

213.največkrat gre za primere, ko proizvajalci svoje blago označujejo s posrednimi označbami porekla, običajno v tujem jeziku, ki pri potrošniku ustvari vtis o posebni kvaliteti proizvodov (francoski jezik za označevanje parfumov, sirov; francoščine ali nemščine za označevanje alkoholnih pijač, ipd).

214.uporaba izrazov Oxford Quality, Windsdor Quality, vtkanih v rob tkanin, Madame R, za parfum Ilirije, Attaché

206. Pravna narava in vsebina pravic

207. pri nas zakon uvršča označbo porekla blaga med pravice industrijske lastnine in sicer v kategorijo razlikovalnih znakov, vendar se od ostalih nekoliko razlikuje:
- 215. ostali znaki razlikovanja služijo razlikovanju blaga iste ali podobne vrste med seboj, geografska označba pa v svojem okviru združuje proizvode določene vrste po svoji podobnosti, glede na to od kod blago izvira
  - 216. od ostalih pravic industrijske lastnine se geografska označba loči tudi po svojem strogo teritorialnem značaju, saj je strogo vezana na določeno geografsko območje in določen proizvod je mogoče poimenovati z določenim imenom le, če proizvod dejansko izhaja iz tega področja,
  - 217. označba porekla je **kolektivna** (in ne individualna) pravica, s katero se zavaruje besedna oznaka geografskega porekla blaga, zato lahko geografsko označbo uporabljajo vsi proizvajalci na določeni geografski enoti in nihče izmed njih nima pravice drugega izključiti od uporabe označbe v pravnem prometu, lahko pa vsak proizvajalec na določenem področju od drugega zahteva, da pravico pravilno in pošteno uporablja
  - 218. zato pri geografski označbi ne moremo govoriti o nosilcu pravice, temveč o uporabnikih; označbo smejo uporabljati tisti, ki blago proizvajajo in dajejo v promet.
  - 219. z geografsko označbo ni možno razpolagati, ni je mogoče odsvojiti, licencirati, podedovati.

208. Postopek pridobitve pravice

209. Kdo podeljuje geografske označbe?
- 220. po ZIL-1 je za podelitev označbe porekla pristojen **urad**,
  - 221. če ima blago poseben zgodovinski ali kulturni pomen, se lahko zavaruje **neposredno z uredbo Vlade RS** (npr. Lipicanci); v teh primerih ni potrebno priložiti specifikacije.
210. Kdo lahko vloži zahtevo za registracijo geografske označbe?
- 222. združenja pravnih ali fizičnih oseb,
  - 223. zbornice,
  - 224. občine,
  - 225. širše lokalne skupnosti in
  - 226. državni organi.
211. Zahteva za registracijo s specifikacijo
- 227. **oznaka**, ki naj se registrira kot geografska označba,
  - 228. **seznam blaga**, na katerega se predlagana geografska označba nanaša
  - 229. **opis blaga**, vključno s surovinami in glavnimi fizikalnimi, kemičnimi, mikrobiološkimi, organoleptičnimi ali drugimi značilnostmi blaga
  - 230. **navedbo kraja** oziroma območja, vključno z mejami;
  - 231. **opis metode** za pridobitev blaga, vključno z avtentičnimi in nespremenjenimi krajevnimi načini, če je to potrebno;
  - 232. **opis povezave** med blagom in krajem oziroma območjem;
  - 233. **podrobne podatke o organih nadzora**;
  - 234. **podrobne podatke o označevanju blaga**.
212. Vpis pravice v register
- 235. urad pravico vpiše v register geografskih označb.

213. Upravičenci do uporabe geografske označbe

- 236. geografska označba je kolektivna pravica, zato lahko geografsko označbo uporablja vsakdo, ki proizvaja in daje v promet blago v skladu s pogoji, določenimi s prej omenjeno specifikacijo
- 237. nihče ne sme uporabljati geografske označbe, če blago ne izvira iz kraja, ki ga označuje geografska označba, kljub temu da je označen pravi izvor blaga ali če je geografska označba uporabljena v prevodu ali če geografsko označbo spremljajo izrazi, kot so "vrsta", "tip", "stil", "imitacija" in podobno.

214. Trajanje pravice

238. trajanje označbe porekla **ni časovno omejeno**,

239. ko je geografska oznaka enkrat zavarovana, ko je torej pravica priznana, je ni potrebno podaljševati

240. podobno kot znamka tudi geografska označba s časom pridobiva na ekonomski vrednosti.

SODNO VARSTVO PO ZIL-1

215. Sodno varstvo 3. osebe → imetniku pravice

216. Tožba za ugotovitev ničnosti patenta, skrajšanega patenta, modela in znamke

- 241. vsaka zainteresirana oseba lahko pri sodišču vloži tožbo na ugotovitev ničnosti vseh pravic industrijske lastnine, razen geografske označbe,
- 242.3. oseba uveljavlja ničnost pravice na temelju dejstva, da predmet (npr. izum) ni izpolnjeval pogojev za pridobitev varstva (npr. patenta)
- 243. tožba za ugotovitev ničnosti se lahko vloži brez časovne omejitve, pri patentu tudi potem, ko je bil patent že dokončno podeljen z ugotovitveno odločbo,
- 244. samo z ugovorom ničnosti ni mogoče uveljavljati

217. Tožba na izbris znamke iz registra

- 245. prekluzija: 5 let od vpisa v register
- 246. gre predvsem za tožbo na podlagi dejstev, ki nastanejo ali so navzven spoznavna šele po registraciji, torej ob uporabi znamke in praviloma nimajo zveze s časom in izpolnjevanjem pogojev za pridobitev pravice ob prijavi (tovrstne napake se uveljavljajo z ničnostno tožbo)
- 247. razlogi za izbrisno tožbo so predvsem primeri nepravilne uporabe znamke, zato je logično, da takšne tožbe ni pri patentu in modelu, saj teh dveh pravic ni mogoče uporabljati na način, ki bi bil "nelojalen" in moteč za druge; pri znamki je to mogoče predvsem zaradi načela specialnosti

218. Tožba za razveljavitev znamke zaradi neuporabe

- 248. če imetnik brez upravičenega razloga neprekinjeno več kot 5 let od datuma pravnomočnosti vpisa znamke v register oz. od dneva, ko jo je zadnjič uporabljal, ne uporablja znamke za registrirano blago ali storitve,
- 249. vloži se pri sodišču, ne na Uradu

219. Varstvo zaradi kršitev pravic (imetnik pravice → kršitelj)

- 250. tu gre za neko vrsto negatorne tožbe

220. Sankcije

- 251.1. opustitveni zahtevek - prepoved bodočih kršitvenih dejanj,
- 252.2. odstranitev predmetov kršitve (tudi z uničenjem)
- 253.3. odstranitev sredstev kršitve (tudi z uničenjem)
- 254.4. objava sodbe
- 255.5. odškodninska odgovornost po splošnih pravilih

221. Pravice, ki se ščitijo

- 256. vse pravice, ki jih ureja ZIL-1:
- 257.18.č. pravice iz patenta,
- 258.37.č. pravice iz modela,
- 259.47.č. pravice iz znamke,
- 260.58.č. pravice iz geografske označbe

222. Spori o avtorstvu

223. Tožba izumitelja ali oblikovalca za navedbo

- 261. gre za kršitev izumiteljeve oz. oblikovalčeve pravice, da je naveden v prijavi in v vseh listinah

224. Izpodbijanje pravice do patenta

- 262. pri izpodbijanju se ne izpodbija sama pravica, ampak pravica do pravice (to velja tudi za model in znamko) !!!
- 263. ves čas trajanja pravice
- 264. izumitelj (ali nj. pr. nasl) → kvazi izumitelju (ali nj. pr. nasl)
- 265. izumitelj s tožbo zahteva, da se razglasi za imetnika patenta, če je bil patent podeljen na ime nekoga, ki ni izumitelj

225. Izpodbijanje pravice do modela

- 266. ves čas trajanja pravice
- 267. oblikovalec (ali nj. pr. nasl) → kvazi oblikovalec (ali nj. pr. nasl)

268.oblikovalec videza izdelka s tožbo zahteva, da se razglasi za imetnika pravice, če je bil model registriran na ime nekoga, ki ni oblikovalec

226.Izpodbijanje pravic do znamke

269.prekluzija: 5 let od vpisa v register

270.uporabnik splošno znanega znaka → nosilec znamke

271.pr. ali fiz. os. (uporabnik spl. znanega znaka) s tožbo zahteva, da sodišče

272.ugotovi, da je znak, ki ga uporablja v gosp. prometu za označevanje svojega blaga, enak ali podoben znamki, ki jo uporablja kdo drug za zaznamovanje svojega blaga iste ali podobne vrste in da je bil ta znak splošno znan kot oznaka za njeno blago še preden je toženec prijavil znamko, in da

273.razglasi tožnika za imetnika znamke

227. Začasne odredbe po ZIL-1

228.Ureditev pred ZIL-1

274.ZIL začasnih odredb ni urejal, zato se je uporabljal ZIZ,

275.po novem je izdaja začasne odredbe OTEŽENA, saj morata poleg pogojev, ki so ekvivalentni pogojem iz ZIZ (nosilec pravice, kršitev pravice, nenadomestljiva škoda), biti kumulativno izpolnjena tudi 2 dodatna pogoja: nasprotna stranka v primeru neutemeljene začasne odredbe ne bi utrpela hujših neugodnih posledic od tistih, ki bi jih brez izdaje utrpel predlagatelj ter da predlagatelj vloži zahtevo za začasno odredbo v 3 mesecih odkar je zvedel za kršitev.

229.Pogoji za izdajo začasne odredbe

276.verjeten obstoj terjatve (=ZIZ)

277.imetnik pravice industrijske lastnine,

278.dokazi o kršitvi pravice,

279.možnost nastanka nenadomestljive škode

280.#ZIZ: »...nevarnost, da bo uveljavitev terjatve onemogočena ali otežena.«

281.ta pogoj je težko dokazati, saj je škodo tako ali drugače vedno mogoče nadomestiti z denarno odškodnino,

282.ravnovesje škod

283.nasprotna stranka ne bi z izdajo začasne odredbe trpela hujših posledic od tistih, ki bi jih brez izdaje začasne odredbe trpel predlagatelj

284.časovne omejitve

285.predlagatelj mora začasno odredbo zahtevati v 3 mesecih od takrat, ko je izvedel za domnevno kršitev,

230.Vrste začnih odredb

286.prepoved grozeče škode,

287.preprečitev dostopa na trg,

288.zaseg predmetov kršitve in sredstev

289.ves čas trajanja pravice

231.Varščina